

IJTIMOYIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNALI

ISSN 3060-5059

VOL.3 № 5

2026

MAKTABGACHA TA'LIMDA INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA TARBIVAVIY ISHLARNI REJALASHTIRISH VA TASHKIL ETISH METODIKASI

Jabborova Shaxina G'affor qizi
Navoiy davlat universiteti. magistrant

Annotatsiya.

Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyaviy ishlarni innovatsion yondashuv asosida rejalashtirish va tashkil etish masalalari yoritiladi. Unda tarbiyaviy jarayonni samarali tashkil etishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, o'yinli ta'lim, STEAM elementlari, loyihaviy faoliyat hamda axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanishning ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, tarbiyaviy ishlarni bolalarning yosh xususiyatlari, individual qobiliyatlari, qiziqishlari va ijtimoiy-emotsional rivojlanish darajasini hisobga olgan holda rejalashtirish zarurligi asoslab beriladi. Maqolada innovatsion yondashuv tarbiyachi faoliyatining ijodiylikni oshirish, bolalarda mustaqillik, muloqot madaniyati, ijtimoiy faollik, axloqiy fazilatlar va hayotiy ko'nikmalarni shakllantirishga xizmat qiluvchi muhim omil sifatida talqin etiladi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, innovatsion yondashuv, tarbiyaviy ishlar, rejalashtirish, tashkil etish metodikasi, pedagogik texnologiya, interfaol metodlar, bolalar rivojlanishi, tarbiyachi faoliyati.

МЕТОДИКА ПЛАНИРОВАНИЯ И ОРГАНИЗАЦИИ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННОГО ПОДХОДА

Жабборова Шахина Гаффор кизи
Навоийский государственный университет, магистрант

Аннотация.

В данной статье рассматриваются вопросы планирования и организации воспитательной работы в дошкольных образовательных организациях на основе инновационного подхода. Анализируется значение современных педагогических технологий, интерактивных методов, игровой образовательной деятельности, элементов STEAM, проектной работы и информационно-коммуникационных средств в повышении эффективности воспитательного процесса. Особое внимание уделяется необходимости планирования воспитательной деятельности с учетом возрастных особенностей детей, их индивидуальных способностей, интересов и уровня социально-эмоционального развития. В статье инновационный подход рассматривается как важный фактор повышения творческой активности воспитателя, формирования у детей самостоятельности, культуры общения, социальной активности, нравственных качеств и жизненных навыков.

Ключевые слова: дошкольное образование, инновационный подход, воспитательная работа, планирование, методика организации, педагогическая технология, интерактивные методы, развитие детей, деятельность воспитателя.

METHODOLOGY FOR PLANNING AND ORGANIZING EDUCATIONAL WORK IN PRESCHOOL EDUCATION BASED ON AN INNOVATIVE APPROACH

Jabborova Shakhina Gaffor qizi
Navoi State University, Master's student

Abstract.

This article discusses the issues of planning and organizing educational work in preschool educational institutions based on an innovative approach. It analyzes the importance of modern pedagogical technologies, interactive methods, play-based learning, STEAM elements, project-based activities, and information and communication tools in improving the effectiveness of the educational process. Special attention is paid to the need to plan educational work by taking into account children's age characteristics, individual abilities, interests, and level of socio-emotional development. The article interprets the innovative approach as an important factor in enhancing the creativity of preschool teachers and developing children's independence, communication culture, social activity, moral qualities, and life skills.

Keywords: preschool education, innovative approach, educational work, planning, organization methodology, pedagogical technology, interactive methods, child development, preschool teacher activity.

Kirish

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimi jamiyat taraqqiyotining muhim bo'g'inlaridan biri

sifatida e'tirof etilmoqda. Chunki aynan maktabgacha yosh davrida bolaning shaxs sifatida shakllanishiga asos bo'ladigan dastlabki tasavvurlar, axloqiy sifatlar, ijtimoiy munosabatlar, muloqot madaniyati va hayotiy ko'nikmalar tarkib topadi. Shu bois maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyaviy ishlarni zamonaviy talablar asosida rejalashtirish va samarali tashkil etish dolzarb pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Maktabgacha ta'limda tarbiyaviy ishlar faqatgina bolalarga o'dob-axloq qoidalarini o'rgatish bilan cheklanmaydi. U bolaning ijtimoiylashuvi, mustaqil fikrlashi, atrof-muhitga munosabati, o'zini tutish madaniyati, tengdoshlari va kattalar bilan muloqotga kirishish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuning uchun tarbiyaviy jarayonni tashkil etishda an'anaviy usullar bilan bir qatorda innovatsion pedagogik yondashuvlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Innovatsion yondashuv maktabgacha ta'lim jarayonida tarbiyaviy ishlarni bolalarning yosh xususiyatlari, qiziqishlari, individual imkoniyatlari va ehtiyojlariga mos holda tashkil etishni nazarda tutadi. Bunda interfaol metodlar, o'yin texnologiyalari, loyihaviy faoliyat, STEAM elementlari, axborot-kommunikatsiya vositalari, ijodiy topshiriqlar va muammoli vaziyatlardan foydalanish tarbiyaviy ishlarning samaradorligini oshiradi. Ayniqsa, bolalarda mehr-oqibat, hamkorlik, mas'uliyat, mustaqillik, vatanparvarlik, ekologik madaniyat va ijtimoiy faollik kabi sifatlarini shakllantirishda innovatsion metodlarning imkoniyatlari kengdir. Tarbiyaviy ishlarni rejalashtirish jarayonida tarbiyachining pedagogik mahorati, ijodkorligi va tashabbuskorligi alohida o'rin tutadi. Reja bolalarning rivojlanish bosqichlari, guruhdagi psixologik muhit, ta'lim-tarbiya dasturi talablari hamda ota-onalar bilan hamkorlik imkoniyatlarini hisobga olgan holda tuzilishi lozim. To'g'ri rejalashtirilgan tarbiyaviy faoliyat bolalarning kunlik faoliyatini mazmunli tashkil etishga, ularda ijobiy xulq-atvor ko'nikmalarini mustahkamlashga va ta'lim-tarbiya jarayonining uzviyligini ta'minlashga yordam beradi. Mazkur maqolada maktabgacha ta'limda innovatsion yondashuv asosida tarbiyaviy ishlarni rejalashtirish va tashkil etishning nazariy hamda metodik jihatlari yoritiladi. Shuningdek, tarbiyaviy jarayonda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish, tarbiyachi faoliyatini samarali tashkil etish va bolalarning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiluvchi metodik imkoniyatlar tahlil qilinadi.

Tarbiyaviy jarayonni samarali tashkil etishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar muhim o'rin tutadi. Chunki ular bolalarning faolligini oshirish, mustaqil fikrlashini rag'batlantirish, ijtimoiy-emotsional rivojlanishini qo'llab-quvvatlash hamda tarbiyaviy faoliyatni qiziqarli va ta'sirchan shaklda olib borish imkonini beradi. Maktabgacha ta'limda qo'llaniladigan innovatsion texnologiyalar, avvalo, bolaning tabiiy qiziqishi, o'yin faoliyati va atrof-muhitni bilishga bo'lgan ehtiyojiga tayanadi. Shu sababli tarbiyaviy ishlarni tashkil etishda o'yin texnologiyalari, interfaol metodlar, loyiha asosida ta'lim, muammoli vaziyatlar, STEAM yondashuvi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, ertakterapiya, art-terapiya va hamkorlikka asoslangan mashg'ulotlardan foydalanish yuqori samaradorlik beradi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar tarbiyachi va bola o'rtasidagi munosabatni faqat bilim berish jarayoni sifatida emas, balki hamkorlik, muloqot, ijodkorlik va shaxsiy rivojlanish jarayoni sifatida tashkil etishga xizmat qiladi. Masalan, interfaol metodlar orqali bolalar o'z fikrini erkin bayon qilish, tengdoshlari bilan muloqotga kirishish, jamoada ishlash va boshqalarning fikrini hurmat qilishga o'rganadilar. O'yin texnologiyalari esa bolalarda axloqiy me'yorlarni tabiiy tarzda shakllantirish, ijobiy xulq-atvor ko'nikmalarini mustahkamlash va ijtimoiy rollarni anglashga yordam beradi. Loyiha faoliyati tarbiyaviy jarayonni hayotiy tajriba bilan bog'lash imkonini beradi. Masalan, "Mening oilam", "Tabiatni asraymiz", "Do'stlik nima?", "Mehribonlik haftaligi" kabi kichik loyihalar orqali bolalarda oilaga hurmat, atrof-muhitga ehtiyotkor munosabat, mehr-oqibat, hamkorlik va mas'uliyat tuyg'ulari rivojlanadi. STEAM elementlaridan foydalanish esa bolalarda kuzatish, tajriba o'tkazish, muammoni hal qilish va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ham tarbiyaviy ishlarni jonlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Multimediali taqdimotlar, tarbiyaviy animatsiyalar, audioertaklar, didaktik elektron o'yinlar va interaktiv topshiriqlar bolalarning diqqatini jalb etadi, mavzuni oson tushunishiga yordam beradi. Biroq maktabgacha yoshdagi bolalar bilan ishlashda raqamli vositalardan me'yorida, pedagogik maqsadga muvofiq va tarbiyachining bevosita rahbarligida foydalanish zarur. Shunday qilib, zamonaviy pedagogik texnologiyalar tarbiyaviy jarayonni mazmunan boyitadi, bolalarning tarbiyaviy faoliyatdagi ishtirokini faollashtiradi hamda ularda ijtimoiy, axloqiy, kommunikativ va ijodiy ko'nikmalarni shakllantirishga xizmat qiladi. Innovatsion texnologiyalar asosida tashkil etilgan tarbiyaviy ishlar bolani mustaqil, faol, mehribon, mas'uliyatli va jamiyatga moslashgan shaxs sifatida rivojlantirishga zamin yaratadi.

Maktabgacha ta'limda tarbiyaviy jarayonni samarali tashkil etishda interfaol metodlar alohida ahamiyatga ega. Interfaol metodlar bolalarning mashg'ulot jarayonida faol ishtirok etishini, o'z fikrini erkin

ifodalashini, tengdoshlari bilan muloqotga kirishishini va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bunday metodlar orqali tarbiyaviy ishlar bir tomonlama tushuntirish shaklida emas, balki bola, tarbiyachi va guruh o'rtasidagi hamkorlik asosida tashkil etiladi. Interfaol metodlarning muhim jihati shundaki, ular bolalarda mustaqil fikrlash, savol berish, javob topish, vaziyatni baholash, o'z xatti-harakatiga munosabat bildirish kabi ko'nikmalarni shakllantiradi. Masalan, "Aqliy hujum", "Klaster", "Rolli o'yin", "Muammoli vaziyat", "Savol-javob", "Kichik guruhlarda ishlash", "Rasm asosida suhbat", "Davom ettir" kabi metodlar maktabgacha yoshdagi bolalar uchun sodda, qiziqarli va tarbiyaviy jihatdan samarali hisoblanadi. Tarbiyaviy jarayonda interfaol metodlardan foydalanish bolalarda axloqiy fazilatlarini shakllantirishga yordam beradi. Masalan, "Yaxshi va yomon xulq" mavzusida muammoli vaziyat yaratish orqali bolalar qaysi harakat to'g'ri yoki noto'g'ri ekanini mustaqil tahlil qilishga o'rganadilar. "Do'stga yordam berish" mavzusidagi rolli o'yinlar esa bolalarda mehribonlik, hamdardlik, yordamga tayyorlik va do'stona munosabat kabi sifatlarini rivojlantiradi. Interfaol metodlar bolalarning nutqiy faolligini ham oshiradi. Suhbat, bahs-munozara elementlari, rasm asosida hikoya tuzish, ertak qahramonlarining xatti-harakatini baholash kabi topshiriqlar orqali bolalar o'z fikrini izchil bayon qilish, boshqalarni tinglash va muloqot madaniyatiga rioya qilishni o'rganadilar. Bu esa ularning ijtimoiylashuvi va kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Shuningdek, interfaol metodlar bolalarning emotsional rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bola o'zini mashg'ulotning faol ishtirokchisi sifatida his qiladi, unda o'ziga ishonch, tashabbuskorlik va ijodiy yondashuv shakllanadi. Tarbiyachi esa bunday jarayonda yo'naltiruvchi, qo'llab-quvvatlovchi va rag'batlantiruvchi shaxs sifatida ishtirok etadi. Demak, interfaol metodlar maktabgacha ta'limda tarbiyaviy ishlarni jonli, qiziqarli va samarali tashkil etishning muhim vositasidir. Ular bolalarda ijobiy xulq-atvor, hamkorlik, muloqot madaniyati, mustaqillik, mas'uliyat va ijtimoiy faollikni shakllantirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'limda tarbiyaviy ishlarni innovatsion yondashuv asosida rejalashtirish va tashkil etish bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashda muhim pedagogik ahamiyatga ega. Chunki maktabgacha yosh davri bolaning axloqiy qarashlari, ijtimoiy xulq-atvori, muloqot madaniyati, mustaqilligi va hayotiy ko'nikmalari shakllanadigan eng muhim bosqich hisoblanadi. Shu bois tarbiyaviy jarayonni an'anaviy shakllar bilan cheklab qo'ymasdan, uni zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, o'yinli ta'lim, loyiha faoliyati, STEAM elementlari va axborot-kommunikatsiya vositalari bilan boyitish zarur. Innovatsion yondashuv tarbiyaviy ishlarni bolalarning yosh xususiyatlari, individual qiziqishlari, ehtiyojlari va rivojlanish darajasiga mos holda tashkil etish imkonini beradi. Bunday yondashuv asosida olib borilgan tarbiyaviy faoliyat bolalarda mustaqil fikrlash, jamoada ishlash, o'z fikrini erkin ifodalash, boshqalarni tinglash, mehr-oqibat, mas'uliyat, do'stlik, vatanparvarlik va ekologik madaniyat kabi sifatning shakllanishiga xizmat qiladi. Ayniqsa, interfaol metodlar va o'yin texnologiyalari tarbiyaviy jarayonni bolalar uchun qiziqarli, tabiiy va samarali shaklda tashkil etishga yordam beradi. Shuningdek, tarbiyaviy ishlarning samaradorligi tarbiyachining pedagogik mahorati, ijodkorligi, metodik tayyorgarligi hamda ota-onalar bilan hamkorlik darajasiga bevosita bog'liq. Tarbiyachi tarbiyaviy faoliyatni puxta rejalashtirishi, har bir mashg'ulot va tadbirning maqsadini aniq belgilashi, bolalarning faolligini rag'batlantirishi hamda tarbiyaviy natijalarni muntazam kuzatib borishi lozim. Shu jihatdan innovatsion yondashuv nafaqat bolalar faoliyatini, balki tarbiyachining kasbiy faoliyatini ham sifat jihatidan takomillashtiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 22-dekabrda 802-son qarori. Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standartini tasdiqlash to'g'risida // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi.
2. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari uchun davlat o'quv dasturi. – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi, 2022.
3. Omonov H., Xo'jayev N. va boshq. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: Iqtisod-moliya, 2009.
4. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: O'zbekiston yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg'armasi nashriyoti, 2006. – 160 b.
5. Qodirova F.R., Toshpo'latova Sh.Q., A'zamova M.N. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent: Tafakkur, 2019. – 688 b.
6. Выготский Л.С. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes / ed. by M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner, E. Souberman. – Cambridge, MA: Harvard University Press, 1978.